ra22112-02 Informele Europese Raad d.d. 13 november 2026

Nr. VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld d.d. … 2026

Binnen de vaste commissie voor Europese Zaken heeft een aantal fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de minister van Buitenlandse Zaken d.d. 28 oktober 2026 inzake de geannoteerde agenda van de informele Europese Raad d.d. 13 november (Zaaknummer 2026Z23335).

Bij brief van ... heeft de minister deze beantwoord. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Van Meetelen

De adjunct-griffier van de commissie,
Moonen

Inhoudsopgave

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de PRO-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de JA21-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

II Reactie van de minister van Buitenlandse Zaken

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda ter voorbereiding op de Informele Europese Raad van 13 november 2026. Naar aanleiding van deze agenda hebben deze leden nog enkele vragen.

AI
De leden van de VVD-fractie constateren dat er tijdens de Raad vooral zal worden stilgestaan bij artificiële intelligentie (AI). Deze leden verwelkomen de ambitie van het kabinet om op het gebied van AI een voortrekkersrol te spelen. Tegelijkertijd is AI een mondiale ontwikkeling, waardoor het op veel deelonderdelen van AI juist belangrijk is om in Europees verband nauw samen te werken. Op welke deelonderdelen is het kabinet van plan om Europees op te trekken, en op welke deelonderdelen is juist een nationale aanpak vereist?

1. Antwoord van het kabinet:

Het kabinet trekt Europees op waar samenwerking op Europese schaal de meeste meerwaarde biedt. Dit betreft onder meer het versterken van de strategische AI-waardeketen, van chips en rekenkracht tot cloud en AI-modellen, door middel van onder andere het *Tech Sovereignty Package* en de subsidieregeling *Important Project of Common European Interest* (IPCEI) AI. Ook werkt Nederland Europees samen aan AI-veiligheid, onder meer via de uitvoering van de AI-verordening, kennisuitwisseling en gezamenlijke aanpak van AI-gerelateerde veiligheidsrisico's. Nationaal ligt de nadruk op het benutten van Nederlandse sterktes, zoals de halfgeleiderindustrie en de AI-fabriek in Groningen, en het versnellen van verantwoorde AI-toepassing voor burgers, bedrijven en overheid, onder meer via AI-hubs en de Nederlandse Digitaliseringsstrategie. Beide sporen versterken elkaar.

Is het kabinet daarnaast van plan om tijdens de Raad aandacht te besteden aan de (veiligheids)risico's van AI, en, zo ja, wat is op dat onderdeel de inzet van het kabinet?

2. Antwoord van het kabinet:

Ja, tijdens de informele Europese Raad zal het kabinet ingaan op (veiligheids)risico's en maatschappelijke impact van AI. Het kabinet maakt daarbij onderscheid tussen misbruik door AI, bijvoorbeeld inzet van AI door kwaadwillenden voor het uitvoeren van cyberaanvallen of cognitieve beïnvloeding van mensen; *misalignment* van AI, wat inhoudt dat handelen van AI onvoldoende aansluit bij menselijke intenties en daarmee schade toebrengt; en toenemende machtsconcentratie door AI, bij zowel bedrijven als landen. AI moet menselijk handelingsvermogen versterken, niet ondermijnen. Grip

krijgen op deze kansen en risico's vraagt een combinatie van beschermende maatregelen, opbouw van eigen capaciteiten en internationale samenwerking.

In hoeverre bestaat er tot slot voldoende rekencapaciteit in Nederland om strategische AI-afhankelijkheden te verminderen, en in hoeverre is het kabinet van plan om in te zetten op uitbreiding van deze strategische rekencapaciteit?

3. <u>Antwoord van het kabinet:</u>

Het kabinet zet actief in op versterking van de Nederlandse en Europese AI-rekencapaciteit om risicovolle strategische afhankelijkheden beheersbaar te houden. Dit gebeurt onder meer via de AI-fabriek in Groningen, Europese programma's zoals de *European High-Performance Computing Joint Undertaking* (EuroHPC) en AI-gigafabrieken. Daarnaast zet Nederland in op een ambitieuze Cloud & AI Development Act (CADA), gericht op versnelde uitbreiding van Europese reken- en datacentercapaciteit in de hele EU. In het eerst kwartaal van 2027 informeert het kabinet uw Kamer nader over de inzet op AI-infrastructuur.

<u>Europese Politieke Gemeenschap</u>
De leden van de VVD-fractie merken op dat er op de vooravond van de Raad een bijeenkomst in het kader van de Europese Politieke Gemeenschap plaatsvindt. Met welke regeringsleiders is de minister-president van plan te spreken en wat zullen de te bespreken onderwerpen zijn? Op welke manier meent de minister-president dat de Europese Politieke Gemeenschap een meerwaarde kan zijn voor Europese samenwerking?

4. <u>Antwoord van het kabinet:</u>

De minister-president zal aanwezig zijn bij het diner tijdens de Europese Politieke Gemeenschap (EPG) en is en marge van het diner voornemens kort te spreken met de regeringsleiders van Armenië, Azerbeidzjan en Zwitserland. De minister-president zal met Armenië en Azerbeidzjan kort spreken over het vredesproces. Tijdens de EPG zullen twee rondetafelgesprekken plaatsvinden. De eerste ronde zal gaan over het bouwen van een competitief Europa, de tweede ronde gaat in op het verzekeren en verdedigen van een democratisch Europa. De EPG is een belangrijk forum voor gesprek en discussie met Europese en gelijkgezinde partners, ook niet EU-landen, over veiligheid, stabiliteit en andere onderwerpen, zoals migratie en economische samenwerking.

<u>EU-Westelijke Balkantop</u>
De leden van de VVD-fractie constateren dat er op 25 november 2026 een EU-Westelijke Balkantop plaatsvindt. Wat zal de inzet van het kabinet tijdens deze top zijn?

5. Antwoord van het kabinet:

De EU-Westelijke Balkantop zal dit jaar op institutioneel niveau plaatsvinden. Dat betekent dat niet de lidstaten aansluiten, maar de EU-instellingen. Deze zullen worden vertegenwoordigd door Commissievoorzitter Ursula von der Leyen, Voorzitter van de Europese Raad Antonio Costa en EU Hoge Vertegenwoordiger Kaja Kallas. Het kabinet heeft ervoor gepleit dat de EU-WB Top moet gaan over de bredere relatie tussen de EU en de Westelijke Balkan. Wat het kabinet betreft ligt de focus op samenwerking op het gebied van stabiliteit en veiligheid (o.a. cybersamenwerking en het tegengaan van hybride dreigingen), bevorderen van verdere aansluiting bij het GBVB, verdiepen van de veiligheids- en defensiesamenwerking via partnerschappen en de inzet van de Europese Vredesfaciliteit. Daarnaast wil het kabinet dat de top gebruikt wordt om de Westelijke Balkanlanden aan te moedigen om voortgang te maken op rechtsstaathervormingen als onderdeel van EU-toetreding, op te roepen tot volledige aansluiting bij het EU GBVB, inclusief sancties jegens Rusland, op te roepen tot volledige aansluiting bij het EU visumbeleid en het belang van goede onderlinge relaties en verzoening te benadrukken.

In hoeverre verwacht het kabinet dat de recente verkiezingen in Servië een positief effect zullen hebben op de bilaterale relatie tussen Nederland en Servië en daarmee een positieve impuls zullen hebben op de bredere relatie met de Westelijke Balkan?

6. Antwoord van het kabinet:

Het is nog te vroeg om te beoordelen welke gevolgen de recente verkiezingsuitslag in Servië zal hebben voor de koers van het land en daarmee voor de bilaterale relatie tussen Nederland en Servië. De Studentenlijst focust in haar programma op binnenlandse hervormingen, met een nadruk op democratie en rechtsstaat. Er is contact tussen de Studentenlijst en de Europese Commissie in het kader van het EU-toetredingsproces. Hoe deze uitgangspunten zich in beleid zullen vertalen, zal duidelijk worden zodra de nieuwe regering gevormd is.

Deze leden constateren dat Montenegro en Albanië op 3 juni 2026 de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) om hulp hebben gevraagd om desinformatie vanuit Rusland tegen te gaan. Welke rol kan Nederland spelen bij het tegengaan van Russische desinformatie en is het kabinet van plan om gehoor te geven aan de oproep van Montenegro en Albanië en om bij te dragen aan het leveren van expertise naar deze twee landen om desinformatie tegen te gaan?

7. Antwoord van het kabinet:

Het kabinet maakt zich zorgen over Russische desinformatie en zet zowel bilaterale als multilaterale instrumenten in om Montenegro en Albanië te ondersteunen. Bilateraal

ondersteunt Nederland onder meer de opbouw van capaciteit op het gebied van weerbaarheid tegen hybride dreigingen, cyberveiligheid en buitenlandse informatie manipulatie en inmenging (FIMI), waaronder via regionale initiatieven zoals het WB3C Cybercentrum. Multilateraal werkt Nederland nauw samen met de NAVO en de EU om Montenegro en Albanië te helpen hun instituties en hun *whole-of-society* aanpak verder te versterken.
Het kabinet steunt de verzoeken van Montenegro en Albanië om inzet van een NAVO Counter Hybrid Support Team. Nederland staat positief tegenover het leveren van experts en is bereid om, waar mogelijk in samenhang met EU-instrumenten zoals een Hybrid Rapid Response Team, een concrete bijdrage te leveren aan het team.

MFK
De leden van de VVD-fractie staan tot slot stil bij de resultaten van de recente Europese Raad van 15 en 16 oktober 2026. Tijdens die Raad is de deadline van eind 2026 voor het sluiten van een nieuw Meerjarig Financieel Kader (MFK) losgelaten. Hoewel deze leden voorstander zijn van snelle besluitvorming, mag dit nooit ten koste gaan van de inhoud van het MFK. Zij zijn dan ook positief over deze ontwikkeling. In hoeverre geeft deze ontwikkeling het kabinet ruimte om te blijven pleiten voor een modern MFK waarvan de omvang beperkt blijft? Hoe kijkt het kabinet daarnaast naar de mogelijke deal tussen Frankrijk en Duitsland omtrent het MFK? Is het kabinet bereid om, indien zo'n deal zich voordoet, een eigenstandige koers te blijven varen?

8. Antwoord van het kabinet:

Het kabinet blijft inzetten op verlaging van het voorgestelde volume met behoud van modernisering om de strategische prioriteiten van de Unie te bereiken. Daarbij kunnen afspraken tussen lidstaten bijdragen aan voortgang in de onderhandelingen. Het kabinet houdt vast aan de kabinetsinzet inzake het Meerjarig Financieel Kader (MFK) en eigenmiddelenbesluit (EMB)[1] en trekt waar mogelijk op met gelijkgezinde lidstaten.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PRO-fractie

De leden van de PRO-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor 13 november. Zij hebben hier nog enkele opmerkingen en vragen bij.

De leden van de PRO-fractie lezen dat er tijdens de informele Raad over AI wordt gesproken. Zij vragen zich af over welke AI-onderwerpen er gesproken zal worden. Volgens deze leden is de grootste prioriteit het afbouwen van afhankelijkheden van niet-Europese AI-bedrijven. Erkent het kabinet dat Europa in toenemende mate afhankelijk wordt van grote AI-bedrijven die niet het Europese belang beschermen? Welke gerichte aanpassingen van wet- en

[1] Kamerstuk 22 112 nr. 4357.

regelgeving, nieuwe initiatieven, of aanvullende investeringen bepleit het kabinet om onafhankelijk te worden?

9. Antwoord van het kabinet:

De gedachtenwisseling over AI op de informele Europese Raad zal bestaan uit drie onderdelen: 1) Het versterken van Europees concurrentievermogen en soevereiniteit in AI; 2) de impact van AI op de maatschappij en veiligheid; 3) een bredere uitwisseling van ideeën over de weg vooruit voor Europa. Het kabinet erkent de grote afhankelijkheid van een beperkt aantal niet-Europese AI-aanbieders. Nederland streeft hierbij naar open strategische autonomie. Dit gaat om het beheersbaar houden van risicovolle strategische afhankelijkheden, het versterken van eigen strategische capaciteiten en toegang tot de beste technologieën via betrouwbare internationale partners waarborgen. In EU-verband verwelkomt Nederland daarom het *Tech Sovereignty Package*, inclusief de Chips Act 2.0 en de Cloud & AI Development Act, en zet het Europees in op concrete projecten in het kader van de *European Tech Creators Coalition* (TCC) door samen te werken met gelijkgezinde landen aan betere randvoorwaarden voor Europese tech- en AI-bedrijven.

Zij vinden het een grote fout om de AI Act, waarmee de Europese Unie (EU) wereldwijd regels zou kunnen bepalen voor verantwoorde AI-ontwikkeling en -toepassing, te verzwakken of vertragen. Is het kabinet bereid te pleiten voor het snel en volledig invoeren van de AI Act?

10. Antwoord van het kabinet:

Het kabinet deelt de mening dat het ongewenst is de Europese AI-verordening af te zwakken. Er ligt ook geen voorstel van de Commissie voor met dat doel. De AI-verordening is gedeeltelijk al van kracht en het kabinet werkt aan de uitvoeringswet om het toezicht op de naleving ervan in te richten.

De leden van de PRO-fractie lezen dat de deadline voor een MFK-deal aan het eind van dit jaar is losgelaten door de Europese Raad. En marge van de informele Raad wordt hierover gesproken. Hoewel Merz en Macron juist toenadering zochten, lijkt het nu toch vast te lopen. Helaas hebben we tijdens de behandeling van het belastingplan in Nederland kunnen zien dat afstel niet resulteert in een beter pakket. Wat vindt het kabinet een realistische deadline voor een deal? Hoe gaat Nederland zich inzetten om de gesprekken verder te brengen en ervoor te zorgen dat de noodzakelijke modernisering wordt doorgevoerd?

11. Antwoord van het kabinet:

Voor het kabinet gaat de kwaliteit van het akkoord boven snelheid. Het kabinet zet in op het bereiken van een onderhandelingsresultaat dat zo dicht mogelijk bij de Nederlandse inzet ligt. Daarbij probeert het kabinet zo veel mogelijk steun te vergaren voor haar inzet bij andere lidstaten. De besprekingen over het MFK en EMB lopen nog zeker tot het einde van 2026 en mogelijk tot in 2027 door.

De leden van de PRO-fractie lezen in de brief van de MFK-coalitie waar Nederland zich bij heeft aangesloten (de *frugals*) dat er bezuinigd moet worden op EU-administratie. Tegelijkertijd heeft de Commissie in de afgelopen jaren steeds meer handhavings- en coördinatietaken gekregen zoals onder andere op hybride dreigingen, de *clean industrial deal*, kritieke grondstoffen, het handhaven van tech-wetgeving en coördinatie van de defensie-industrie. Zijn dit taken waarvan het kabinet wil dat deze worden losgelaten of minder in wordt geïnvesteerd? Heeft het kabinet een beeld van de taken waarop binnen de EU-administratie kan worden bezuinigd en van de taken die volgens het kabinet juist moeten worden ontzien?

12. <u>Antwoord van het kabinet:</u>

Het kabinet erkent dat de Commissie de afgelopen jaren via Europese wetgeving extra taken heeft gekregen. In algemene zin is het kabinet voorstander van een efficiënt ingerichte Commissie. De samenstelling van het takenpakket van de Commissie moet per beleidsterrein worden beoordeeld. Tegelijkertijd vindt het kabinet dat de voorgestelde vereenvoudiging van het MFK, met minder programma's en de samenvoeging van fondsen, zich ook moet vertalen in besparingen op de kosten van het ambtelijke apparaat. Het kabinet kijkt daarom kritisch naar de oorzaken van de voorgestelde kostenstijging en verwacht dat de Commissie eerst de mogelijkheden voor efficiëntere uitvoering en herprioritering benut, onder meer door vereenvoudiging en samenwerking tussen de EU-instellingen. Het grootste gedeelte van de administratieve uitgaven van de Unie gaat naar personeels- en pensioenkosten. Hier is dus ook de grootste winst te behalen. Het kabinet is tevreden met de voorgestelde besparing in het Ierse onderhandelingsdocument.

De leden van de PRO-fractie zien dat hoewel Nederland en een aantal andere lidstaten zich inzetten voor modernisering, circa 17 andere lidstaten juist van het behouden van de landbouw en cohesiefondsen topprioriteit hebben gemaakt. Hoe wil het kabinet daarmee omgaan? Leveren ze liever in op modernisering, of gedachteloos bezuinigen op de afdrachten?

13. <u>Antwoord van het kabinet:</u>

Het kabinet vindt dat de Europese begroting meer gericht moet worden op het versterken van het Europees concurrentievermogen, onderzoek en innovatie, een stevig migratie- en asielbeleid, veiligheid en defensie, en dat daarom herprioritering van middelen naar deze prioriteiten nodig is. Een moderne en betaalbare begroting gaan volgens het kabinet hand in hand. Door herprioritering kan de Europese begroting worden gemoderniseerd en de stijging van de afdrachten worden beperkt.

De leden van de PRO-fractie vinden dat de discussie over eigen middelen van de EU met name als het gaat over een belasting voor Big Tech en digitale diensten ook een slinger verdient. Is het kabinet bereid daar een voortrekkersrol in te vervullen? Zo nee, waarom niet?

14. <u>Antwoord van het kabinet:</u>
De prioriteiten van het kabinet ten aanzien van het volgende MFK en het nieuwe EMB zijn uiteengezet in de Kamerbrief van 22 mei jl. Hieronder valt niet het nemen van een voortrekkersrol in het dossier over (nieuwe) eigen middelen. Het kabinet beoordeelt voorstellen voor nieuwe eigen middelen op eigen merites. Hoewel de inhoudelijke (w.o. budgettaire) beoordeling centraal staat, wordt de introductie van individuele nieuwe eigen middelen niet in isolatie bezien maar gewogen in het overkoepelde (financiële) beeld van een nieuw EMB en het volgende MFK. Verder acht Nederland het van belang het gesprek in de OESO over uitdagingen omtrent belastingheffing in de digitaliserende economie voort te zetten.

De leden van de PRO-fractie willen hun zorgen uiten over de weerslag van de omnibussen op de bescherming van onze gezondheid, werknemersrechten, veiligheid, privacy, natuur, milieu en klimaat. Erkent het kabinet dat het schrappen van regels leuk klinkt, maar ook betekent dat bijvoorbeeld een bedrijf meer giftige bestrijdingsmiddelen in ons eten mag stoppen als daar minder regels voor zijn? Kan het kabinet garanderen dat er geen gezondheidsweerslag is door producten waar meer giftige bestrijdingsmiddelen in mogen voorkomen door de omnibussen? Kan het kabinet garanderen dat, met het hele pakket aan omnibussen, het beschermingsniveau van Europese burgers – voor o.a. hun gezondheid, privacy en leefomgeving – behouden blijft? Zo niet, waarom steunt zij dan de omnibussen? Is het ontbreken van een degelijke impact assessment voor deze voorstellen niet überhaupt diskwalificerend en een reden om zich hiertegen te keren?

15. <u>Antwoord van het kabinet:</u>

Het kabinet verwelkomt de Commissie-inzet om met omnibusvoorstellen en andere vereenvoudigingsinitiatieven onnodige regeldruk terug te dringen – ook voor het kabinet is dit een prioriteit. Een omnibus is niet gericht op aanpassing van beleidsdoelstellingen maar op vereenvoudiging t.b.v. het concurrentievermogen.

De kabinetsinzet bij de omnibusvoorstellen is om regelgeving te verduidelijken en te stroomlijnen, met behoud van de beleidsdoelen – dit geldt dus ook voor beleidsdoelen t.a.v. het beschermingsniveau van gezondheid, privacy en leefomgeving. Ten aanzien van de omnibus voor veiligheid van voedsel en diervoeder heeft het kabinet kunnen instemmen met het compromisvoorstel omdat dit voldoende in lijn was met de kabinetsinzet[2]. Het compromisvoorstel verruimt niet de toepassingsmogelijkheden van gewasbeschermingsmiddelen, maar regelt dat herbeoordelingen voor werkzame stoffen nu meer gericht worden uitgevoerd.

Het kabinet zet daarbij ook in op een zorgvuldig wetgevingsproces waarbij gebruikt wordt gemaakt van impact assessments. Het ontbreken daarvan diskwalificeert een

[2] Kamerstuk 27858, nr. 776.

omnibusvoorstel echter niet op voorhand. Het is positief dat de Commissie bij de meest recente omnibusvoorstellen wel effectbeoordelingen heeft opgesteld.

De leden van de PRO-fractie constateren dat er inmiddels een Raadsstandpunt over het 28e regime is vastgesteld. Hierover uitte het kabinet voor de zomer nog allerlei zorgen, bijvoorbeeld met betrekking tot werknemersbescherming in Europe Inc.-bedrijven. Zijn hierover juridisch afdwingbare verbeteringen opgenomen in het Raadsstandpunt en zo ja, welke? Blijft het werklandprincipe altijd gelden? Is de minister bereid om een veto uit te spreken over Europe Inc. als de bescherming van werknemers onvoldoende geborgd blijkt?

16. <u>Antwoord van het kabinet:</u>

Het klopt dat er inmiddels een Raadspositie over het voorstel voor een 28e regime voor ondernemingen – EU Inc. is bereikt. Uw Kamer wordt hier spoedig over geïnformeerd. Het bereikte compromis bevat op veel punten sterke verbetering ten opzichte van het oorspronkelijke Commissievoorstel. Hiermee is aan een aantal van de zorgen van het kabinet tegemoetgekomen. Mede door inzet van Nederland is verduidelijkt dat de verordening zich concentreert op het vennootschapsrecht, en daarmee het nationale arbeidsrecht, insolventierecht, fiscaal recht, socialezekerheidswetgeving en sectorale wetgeving onverlet laat. Dit betekent dat een werknemer die in Nederland werkt voor een EU Inc., wordt beschermd door het Nederlandse arbeids- en socialezekerheidsrecht, ongeacht waar de EU Inc. is opgericht. De bestaande conflictregels, zoals de Rome-I-verordening, zijn van toepassing om te bepalen welk recht een arbeidsovereenkomst beheerst. Deze inzet is in lijn met de aangenomen motie-Patijn d.d. 24 juni jl.[3] die het kabinet opriep om zich in te spannen tegen ontduiking van werknemersbescherming.

Van belang is verder dat, mede naar aanleiding van Nederlandse inzet, de preventieve controles bij oprichting van de EU Inc. zijn aangescherpt en aanpassingen zijn doorgevoerd om omzeilingsconstructies en misbruik beter te voorkomen. Bovendien raakt de verordening de bevoegdheden van toezichthouders niet, en voorziet zij in ondersteunende maatregelen voor toezichthouders. Zo dient informatie over de EU Inc. altijd digitaal beschikbaar te zijn in het handelsregister, en de autoriteiten moeten informatie bij een EU Inc. op kunnen vragen als dit nodig is voor het uitvoeren van hun toezichthoudende bevoegdheden.

Nederland heeft ingestemd met de Raadspositie. De Raadspositie is een gebalanceerd compromis tussen de standpunten van verschillende lidstaten. Voor het kabinet blijft in het vervolg van het onderhandelingstraject van belang dat er een juridisch raamwerk voor de EU Inc. wordt geïntroduceerd dat voldoende toegevoegde waarde oplevert voor ondernemers, betrouwbaar is en rechtszekerheid biedt. Gedurende de triloog zal het kabinet zich mede daarom onder meer blijven inzetten voor het behouden en verder

[3] Kamerstuk 21501-31, nr. 832.

versterken van de waarborgen tegen fraude, misbruik en omzeiling van wet- en regelgeving. Over het bereikte akkoord aan het einde van de triloog vindt besluitvorming in de Raad plaats met gekwalificeerde meerderheid. Lidstaten kunnen derhalve geen veto uitspreken.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de informele Europese Raad van 13 november 2026. Deze leden hebben hier nog enkele vragen bij.

AI
De leden van de CDA-fractie verwelkomen de sterke Nederlandse inzet op AI in Europees verband. Deze leden benadrukken dat het handelingsperspectief voor AI-bedrijven concreet en praktijkgericht moet zijn en scale-upproblemen voor Europese startups moet aankaarten. Zij wijzen er ook op dat in het coalitieakkoord is afgesproken dat Nederland niet langer alleen een ‘pilotland’ moet zijn, maar ook een ‘opschaalland’ moet worden als het gaat om de ontwikkeling van sleuteltechnologieën zoals AI. Kan het kabinet aangeven in hoeverre het zich in Europees verband inzet voor mogelijkheden voor AI-bedrijven om op te schalen?

17. Antwoord van het kabinet:

Nederland zet Europees in op betere toegang tot groeikapitaal, talent, rekenkracht en afzetmarkten voor innovatieve AI-bedrijven. Via onder meer het subsidiekader *Important Project of Common European Interest* (IPCEI) AI, het Tech Sovereignty Package, waaronder de Cloud & AI Development Act en Chips Act II, en de European Tech Creators Coalition (TCC) zet het kabinet in op grensoverschrijdende samenwerking, betere randvoorwaarden en het opschalen van Europese AI-technologie. Daarnaast zet het kabinet in op versterking van de Europese kapitaalmarkt, zodat toegang tot kapitaal voor bedrijven eenvoudiger wordt.

Welke concrete afspraken wil het kabinet Europees maken als het gaat om het uitbreiden van rekenkracht en de rol van de overheid als eerste klant?

18. Antwoord van het kabinet:

Nederland steunt uitbreiding van Europese AI-rekenkracht. Dit gebeurt onder meer via de AI-fabriek in Groningen en Europese programma’s zoals de European High-Performance Computing Joint Undertaking (EuroHPC). Het kabinet steunt daarnaast de ontwikkeling van Europese AI-gigafabrieken, waarbij lidstaten gezamenlijk rekencapaciteit aanbesteden. Nederland kiest voor markt-gefinancierde AI-infrastructuur in Nederland, waarbij de rol van de overheid vooral toeziet op het

verbeteren van de randvoorwaarden. Daarnaast bepleit het kabinet dat overheden als *launching customer* optreden en via innovatieve inkoop vraag creëren naar betrouwbare Europese AI-oplossingen. Dit wordt onder meer betrokken in de onderhandelingen over de Cloud & AI Development Act (CADA).

De leden van de CDA-fractie vragen daarnaast of het kabinet het belang van Europees investeringsbeleid voor AI betrekt bij de MFK-onderhandelingen en de inzet bij het *European Competitiveness Fund*.

19. <u>Antwoord van het kabinet:</u>

Het kabinet zet binnen de MFK-onderhandelingen in op een sterk Europees Concurrentievermogenfonds (ECF). Dit vraagt om een verdere verdieping en versterking van de interne markt, ondersteund door hoogwaardige digitale infrastructuur. Daarbij is ook een belangrijke rol weggelegd voor AI. Binnen het digitale venster van het ECF beschouwt het kabinet AI dan ook als een prioritaire digitale kerntechnologie.[4]

Ziet het kabinet mogelijkheden om de regeldruk voor AI-start-ups op de Europese markt te verminderen, bijvoorbeeld door *regulatory sandboxes*?

20. <u>Antwoord van het kabinet:</u>

Ja. Het kabinet zet in op het beperken van onnodige regeldruk voor AI-startups en het bevorderen van innovatie. De AI-*regulatory sandbox* biedt hiervoor een belangrijk instrument, doordat bedrijven in samenwerking met toezichthouders duidelijkheid krijgen over de toepassing van de AI-verordening. Het kabinet werkt met de betrokken toezichthouders aan een toegankelijke en effectieve Nederlandse *regulatory sandbox*, zodat innovatieve AI-bedrijven sneller en met meer rechtszekerheid kunnen opschalen.

De leden van de CDA-fractie vragen ten slotte aandacht voor de AI-adoptie in de bredere economie om zo de (arbeids)productiviteit te verhogen. Het verhogen van de productiviteit is namelijk cruciaal voor het toekomstige verdienvermogen van Nederland en de gehele EU. Is het kabinet bereid om het belang van AI-adoptie actief onder de aandacht te brengen en ook hier een voortrekkersrol te spelen?

21. <u>Antwoord van het kabinet:</u>

Nederland zet nadrukkelijk in op versnelling van AI-adoptie in het mkb, de industrie en de overheid om de productiviteit te verhogen. Ook Europees bepleit het kabinet concrete industriële toepassingen, onder meer via het werk van de Europese Commissie op het

[4] BNC Fiche [MFK] Europees Concurrentievermogenfonds, 17 juli 2025.

gebied van industriële AI en in het kader van de *European Tech Creators Coalition* (TCC).

EPG-top

De leden van de CDA-fractie hebben daarnaast kennisgenomen van de top van de Europese Politieke Gemeenschap (EPG) die op 12 november in Dublin plaatsvindt. Deze leden ondersteunen de inzet van de Europese Commissie om een nauwer partnerschap met Canada aan te gaan. Canada en de EU hebben op 30 oktober 2026 de nieuwe "*Alliance for the Future*" gelanceerd. Wat is de inzet van het kabinet hoe Nederland de samenwerking met Canada op het gebied van veiligheid, technologie, energie en handel verder wil vormgeven, en welke rol kan de EPG daarin spelen? Hoe beoordeelt het kabinet het uitnodigen van een Canadese vertegenwoordiging bij toekomstige toppen van Europese associatielanden? Op welke wijze kunnen toekomstige overleggen met de Canadese regering in Europees verband volgens het kabinet het beste worden gevoerd? Is bijvoorbeeld een vorm van een Canadese waarnemersstatus bij Europese Raden een optie die op tafel ligt?

22. Antwoord van het kabinet:

Canada is geen lid van de Europese Politieke Gemeenschap (EPG), maar was tijdens de vorige bijeenkomst op 4 mei jl. in Jerevan uitgenodigd door gastland Armenië. Canada is op die manier betrokken bij gesprekken over Europese veiligheid, stabiliteit en economische samenwerking. Er zijn geen voornemens Canada een waarnemersstatus te geven bij de Europese Raad.

Conform de inzet van het kabinet in de beleidsbrief Buitenlandse Zaken wordt gewerkt aan het verdiepen van de relatie met Canada over de volle breedte, inclusief de onderwerpen genoemd in de vraag. Nederland en Canada werken momenteel aan de uitwerking hiervan, dat zijn beslag moet krijgen in een strategisch partnerschap. Op onderdelen dient deze intensivering te worden bereikt door coördinatie met derde landen, bijvoorbeeld op thema's als het ontwikkelen van kritieke grondstoffenketens tussen Canada en Europa. Aanwezigheid van Canada op Europese fora als de EPG draagt bij aan het verder versterken van de EU-Canada relatie.

EU-Westelijke Balkantop

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van het feit dat de EU-Westelijke Balkantop op 25 november in Brussel plaatsvindt. Deze leden constateren dat het commissiedebat over EU-uitbreiding de volgende dag, op 26 november, plaatsvindt. Zij verzoeken het kabinet de Kamer te informeren over de besprekingen en uitkomsten van de top op het gebied van EU-uitbreiding. Kan het kabinet ook ingaan op de besprekingen over de voorwaarden voor EU-toetreding? Deze leden benadrukken het belang van een duidelijk toekomstperspectief op EU-lidmaatschap voor de landen van de Westelijke Balkan. Kan het kabinet aangeven hoe deze landen naar het EU-lidmaatschap kunnen toewerken?

23. <u>Antwoord van het kabinet:</u>

Tijdens de EU–Westelijke Balkan-top wordt gesproken over de relatie tussen de EU en de zes Westelijke Balkan landen, waarbij EU-uitbreiding een belangrijk onderdeel vormt. Het kabinet zal uw Kamer informeren over de besprekingen en uitkomsten van deze top op het gebied van EU-uitbreiding, wanneer de Commissie hierover heeft teruggekoppeld. Het EU-toetredingsproces is gebaseerd op merites en op de Kopenhagencriteria, waarin met name eisen aan de rechtsstaat centraal staan. Het kabinet zet zich ervoor in dat de EU deze boodschap duidelijk en eensgezind overbrengt aan de landen op de Westelijke Balkan, ook tijdens de aankomende top. Het kabinet onderschrijft het belang van een geloofwaardig en realistisch EU-perspectief voor alle Westelijke Balkanlanden. Hervormingen op het gebied van de rechtsstaat en het overnemen van het EU-acquis zijn daarvoor essentiële voorwaarden. Het kabinet ondersteunt de Westelijke Balkanlanden actief bij het doorvoeren van deze hervormingen.

De leden van de CDA-fractie hebben geconstateerd dat de studentenpartij de verkiezingen in Servië heeft gewonnen. Deze leden verwelkomen de inzet van deze partij voor corruptiebestrijding in Servië. Kan het kabinet zich inzetten voor Europese steun aan corruptiebestrijding in Servië? Zij verzoeken het kabinet tijdens de top met Servische vertegenwoordigers in gesprek te gaan en de Kamer te informeren over mogelijke veranderingen in de Servische opstelling tegenover de EU en Rusland.[5]

24. <u>Antwoord van het kabinet:</u>

De EU-WB Top zal op institutioneel niveau plaatsvinden, zonder deelname van de regeringsleiders van de EU lidstaten. Via bilaterale contacten zal Nederland in gesprek blijven met de nieuw te vormen regering in Servië. Zodra duidelijk is wat de plannen van de nieuwe Servische regering zullen zijn ten aanzien van corruptiebestrijding, zal het kabinet kijken in welke vorm en welk niveau er steun kan worden verleend. Er zijn verder al eerste contacten tussen de Studentenlijst en de Europese Commissie, waarbij de Commissie heeft aangegeven Servië te willen steunen met plannen voor versterking van de rechtsstaat in het kader van het toetredingsproces.

Vragen en opmerkingen van de leden van de JA21-fractie

De leden van de JA21-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de Informele Europese Raad van 13 november 2026. Deze leden hebben hierover enkele vragen en opmerkingen.

[5] https://www.bnr.nl/nieuws/internationaal/10614629/koers-richting-eu-of-rusland-blijft-onduidelijk-nu-studentenlijst-aan-zet-is-in-servie

Ontwikkelingen rondom AI

De leden van de JA21-fractie begrijpen het belang van een sterke Europese positie op het gebied van AI. AI is belangrijk voor onze toekomstige economie en ons concurrentievermogen. Europa heeft op dit moment echter een grote achterstand ten opzichte van de Verenigde Staten en China. Deze leden vrezen dat Europa de boot mist in het kader van AI; en de achterstand is niet enkel in te halen door alleen Europees beleid te voeren of buitenlandse technologiebedrijven uit te sluiten.

De leden van de JA21-fractie benadrukken dat digitale soevereiniteit een belangrijk principe is. Europa moet dan ook strategische afhankelijkheden verminderen, maar tegelijkertijd wel realistisch blijven over waar we internationale bedrijven juist nodig hebben. De kennis en technologie van internationale bedrijven zijn onmisbaar voor de verdere ontwikkeling van AI. Het uitsluiten van deze internationale partijen zou het risico met zich meebrengen dat Europa nog verder achteropraakt. Deze leden vragen daarom of het kabinet bereid is zich binnen de Europese Unie in te zetten voor intensievere samenwerking met internationale technologiebedrijven, bijvoorbeeld door *joint ventures* aan te moedigen en te investeren in Europese AI-infrastructuur.

25. Antwoord van het kabinet:

Ja. Het kabinet zet in op open strategische autonomie, waarbij het versterken van de eigen Europese AI-capaciteiten samengaat met samenwerking met betrouwbare internationale partners, inclusief technologiebedrijven. Nederland zet daarbij in op wederkerige partnerschappen die investeringen, toegang tot geavanceerde technologie en Europese kennisopbouw bevorderen en risicovolle strategische afhankelijkheden beheersbaar houden.

Zo kan kennis naar Europa worden gehaald, terwijl eveneens wordt geïnvesteerd in Europese technologische expertise. Kan het kabinet toelichten welke mogelijkheden het hiervoor ziet en of *joint venture* modellen hierin een rol kunnen spelen?

26. Antwoord van het kabinet:

Het kabinet ziet kansen voor het aanjagen van gerichte samenwerking tussen technologiebedrijven, bijvoorbeeld voor gezamenlijke investeringen in Europese AI-technologieën. *Joint ventures* kunnen hierin een belangrijke rol spelen, zoals de European Semiconductor Manufacturing Company (ESMC) in Dresden, een samenwerking tussen TSMC, NXP, Infineon en Bosch. Dit laat zien hoe buitenlandse technologische kennis en investeringen kunnen bijdragen aan versterking van de Europese industrie en eigen capaciteiten. Nederland zet daarbij in op wederkerige samenwerking, Europese kennisopbouw en het beheersbaar houden van risicovolle strategische afhankelijkheden.

Kan het kabinet verder toelichten hoe ervoor wordt gezorgd dat Europa voldoende beschikt over rekenkracht en datacentercapaciteit om zo internationaal mee te kunnen concurreren? Zij stellen dat hierin vaart moet worden gemaakt. Zo moet de overheid zorgen dat de infrastructuur op orde is en dat enkel wordt geïnvesteerd waar daadwerkelijk wordt bijgedragen aan versterking.

27. <u>Antwoord van het kabinet:</u>

In de veranderende mondiale context wordt het steeds belangrijker dat Nederland en de EU geopolitiek gezien op eigen benen kunnen staan. Het belang van digitale (open strategische) autonomie neemt steeds verder toe. In lijn met de motie El Boujdaini verkent het kabinet daarom of en hoe bij de vergunningverlening voor datacentra het vergroten van Europees-autonome datacentercapaciteit kan worden gestimuleerd. De uitkomsten hiervan worden meegenomen in de geïntegreerde nationale aanpak datacenters, die naar verwachting in het eerste kwart van 2027 zal worden gedeeld met uw Kamer. Ook op Europees niveau wordt hierop ingezet. Het voorstel van de Europese Commissie voor een *Cloud and AI Development Act* (CADA) ziet op de stroomlijning van vergunningsprocedures voor de ontwikkeling van datacentra in de EU.

De leden van de JA21-fractie zijn van mening dat met wetgeving zoals de Europese *Cloud and AI Development Act* (CADA) moet worden voorkomen dat het streven naar Europese digitale onafhankelijkheid leidt tot onnodige uitsluiting van internationale bedrijven en daarmee tot hogere kosten en minder innovatie. Deze leden vinden dan ook dat elke leverancier altijd moet worden beoordeeld op het feit of daadwerkelijk risico's voor de veiligheid aanwezig zijn en niet uitsluitend op zijn nationaliteit. Kan het kabinet motiveren hoe zij ervoor gaat zorgen dat bij de uitvoering van de CADA, internationale bedrijven niet op voorhand worden uitgesloten vanwege hun herkomst maar enkel wordt gekeken naar aanwezige veiligheidsrisico's zijn?

28. <u>Antwoord van het kabinet:</u>

Uit het non-paper van het kabinet over het EU Tech Sovereignty Package en het BNC-fiche over het wetsvoorstel voor de *Cloud & AI Development Act* (CADA) volgt dat het kabinet inzet op een raamwerk voor cloud soevereiniteit dat proportioneel en risico-gebaseerd is en van geval tot geval kan worden toegepast. Zo'n raamwerk heeft tot doel kritieke processen en data bij overheden, vitale partijen en bedrijven te beschermen, en is niet bedoeld om niet-EU leveranciers uit te sluiten.

De leden van de JA21-fractie vinden het tot slot belangrijk dat het kabinet de internationale samenwerking op het gebied van AI-veiligheid wil versterken. AI brengt veiligheidsrisico's met zich mee die niet enkel met Europese regelgeving kunnen worden tegengegaan. Juist daarom is de samenwerking met landen en bedrijven die vooroplopen in de ontwikkeling van

AI noodzakelijk. Europese regelgeving is belangrijk, maar internationale samenwerking heeft de voorkeur.

MFK-onderhandelingen
De leden van de JA21-fractie hebben nog een vraag over de onderhandelingen over het volgende Meerjarig Financieel Kader. Kan het kabinet opnieuw bevestigen dat voor Nederland een onderhandelingsresultaat voor het einde van het jaar geen doel op zich is? In de conclusies van de Europese Raad in oktober staat immers niet langer expliciet dat de regeringsleiders inzetten op een akkoord voor eind 2026.

29. Antwoord van het kabinet:

Het kabinet zet zich actief in voor voortgang in de MFK-onderhandelingen maar vindt een goede deal belangrijker dan een snelle deal. Het kabinet zet in op het bereiken van een onderhandelingsresultaat dat zo dicht mogelijk bij de Nederlandse inzet ligt, met een focus op modernisering en een beperking van de stijging van de Nederlandse afdrachten.

De leden van de JA21-fractie vragen ten slotte opnieuw naar de uitvoering van de aangenomen motie-Hoogeveen/Boomsma (Kamerstuk 21 501-04, nr. 296), die verzoekt migratiebeperking expliciet en toetsbaar te verankeren in Global Europe. Het kabinet heeft deze motie eerder als afgedaan beschouwd. Inmiddels hebben de Raad en de bevoegde commissies van het Europees Parlement hun onderhandelingsposities bepaald en zijn de MFK-onderhandelingen verder gevorderd. Kan het kabinet aangeven in hoeverre migratiebeperking inmiddels concreet en toetsbaar is verankerd, mede gezien het vervallen van de eerdere bestedingsdoelstelling voor migratie? Is het kabinet bereid zich in de verdere onderhandelingen alsnog in te zetten voor een expliciete, meetbare bestedings- of resultaatdoelstelling?

30. Antwoord van het kabinet:

Zoals eerder aan uw Kamer gemeld, onder meer in het verslag van het schriftelijk overleg over de Raad Algemene Zaken van 13 oktober jl., heeft het kabinet zich conform de motie-Hoogeveen/Boomsma ingezet voor de verankering van migratiesamenwerking binnen het toekomstige Global Europe-instrument. In de gedeeltelijke algemene oriëntatie van de Raad worden positieve stimulansen voor samenwerking op het gebied van EU-migratieprioriteiten gecombineerd met de mogelijkheid om fondsen op te schorten wanneer een partnerland onvoldoende meewerkt aan de (internationaal wettelijke verplichting van) terugkeer van haar onderdanen. Ook is in de Ierse onderhandelingsdocument een indicatief percentage van 10 procent opgenomen voor acties die de externe dimensie van migratie steunen, inclusief grondoorzaken.

Het kabinet acht het van belang dat de beschikbare middelen daadwerkelijk bijdragen aan de beoogde migratiedoelstellingen. Daarbij is niet alleen de omvang van de

bestedingen relevant, maar ook de effectiviteit van de inzet. Het kabinet ziet, mede gelet op de fase van de onderhandelingen en de reeds bereikte resultaten, geen aanleiding om alsnog in te zetten op een afzonderlijke bestedingsdoelstelling in het bijzonder gericht op migratiebeperking of een resultaatdoelstelling.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de minister over de geannoteerde agenda voor de informele Europese Raad van 13 november 2026. Deze leden willen de minister in aanloop daarnaartoe graag herinneren aan de aangenomen motie Dobbe (Kamerstuk 21501-20, nr. 2454), die het kabinet verzoekt niet in te stemmen met een verhoging van de EU-begroting. Zij vragen de minister hoe het kabinet invulling gaat geven aan de uitvoering van deze motie.

31. <u>Antwoord van het kabinet:</u>

Het kabinet zet in op een verlaging van het volume van het volgende MFK zoals voorgesteld door de Commissie. De aangenomen motie Dobbe ziet het kabinet dan ook als een ondersteuning van de inzet van het kabinet.

II. Reactie van de minister van Buitenlandse Zaken